

Школа починає розривати міцні вузли, що пов'язували її з виробництвом масової педагогіки, вона вступає у період інтенсивного пошуку своєї нової ідентичності в інноваційному середовищі освітнього різноманіття. Варто погодитися з прозорливим передбаченням американського футуролога Елвіна Тоффлера: стосовно того, що освіту як головну культурну силу суспільства підштовхують до різноманітності продукції. (1, 299) На освітньому ринку мегаполісу школа прагне запропонувати якомога ширший спектр послуг, а загострення демографічної кризи, і пов'язане з цим скорочення контингенту учнів змушує її весь час перебувати у стані максимальної мобілізації всіх наявних ресурсів. Відтак школа починає діяти не як закритий освітній осередок, а як відкрита соціально-культурна інституція взаємодії особистостей, що живуть у спільному просторі великого міста. Загальноосвітні навчальні заклади, відповідно до нових запитів суспільства, все більше зосереджуються на гармонізації педагогічних умов своєї діяльності з навколишнім соціальним та інституційним середовищем. Зазначена тенденція є унікальним явищем, що не узгоджується із традицією західних освітніх систем щодо закритості шкіл, їх фактичної ізоляції у власному навчальному соціумі. Відкритість української школи перед суспільством, її спрямованість на широку участь сім'ї, територіальної громади, засобів масової інформації та окремих осіб у діяльності школи сприятимуть формуванню інноваційного освітнього простору для навчання упродовж життя.

Ідея створення та функціонування такої школи базується на новій парадигмі освіти: створення цілісного освітньо-розвивального середовища, адаптованого до динаміки економічних, технологічних і соціокультурних змін та його використання як додаткового ресурсу

розвитку особистості. Взаємодія шкільної громади і соціуму спрямована на пошук найбільш ефективних способів розкриття творчого потенціалу особистості, адже, як зазначав В. О. Сухомлинський, «від багатства стосунків з навколишнім світом... залежить розвиток природжених задатків як передумов індивідуальних нахилів особистості, розвитку її здібностей, талантів». (2, 233) Відтак школа посилює чинники соціалізації індивідуумів та набуття ними відповідних соціокультурних і громадянських компетенцій.

Втрачаючи монополію на інформацію, школа і вчитель перебувають у пошуку нових проявів своєї корисності суспільству. Школа прагне вийти за межі своїх стін, розширити простір власної архітекτονіки та подолати стереотипи традиційної ідентичності. Відкрита для віртуального світу цифрових технологій шкільна територія може стати доступною для всіх членів громади, які виявляють бажання, незважаючи на вік, учитися знаходити і використовувати знання. Сформовані століттями стереотипи сприйняття школи, як установи, де навчаються лише діти, не тільки дисгармонують із концепцією освіти упродовж життя, а й негативно позначаються на розвитку суспільства, адже школа не використовує свій потенціал для адаптації людей старшого віку до постійно змінюваного середовища, у якому все більше панують цифрові технології. Школа покликана запропонувати суспільству свої послуги, призначені для різних вікових категорій і верств суспільства, зусиллями яких вона і була створена. Програми з оволодіння цифровим телефоном, комп'ютером, мікрохвильовою піччю, міні-пекарнею можуть стати не менш популярними, ніж курси крою і шиття у свій час. Вони дають змогу старшим поколінням бути у контексті, а не на узбіччі життя. Звичайно, що для цього необхідно формувати спеціальні

фонди, навчитися вести пошук партнерів, у тому числі, серед компаній власників відомих торгових брендів, але це краще, ніж постійно тужити з приводу демографічної кризи. Відтак освіта дорослих стане не лише приводом для розмови один раз на рік, а постійною практикою школи, що допоможе хоча б частково компенсувати втрату контингенту школярів. Школа може добре послужитися суспільству, адже для людей похилого віку, окрім вище зазначеного, вона стане місцем для спілкування та продовження активного життя. Тим більше, що люди старших поколінь гостро відчувають дефіцит спілкування, вони мають великий життєвий досвід, є носіями важливої інформації як учасники подій вітчизняної історії XX століття, передача якої допоможе дітям глибше зрозуміти його велич і трагедію. До освіти дорослих школа може залучати і своїх учнів, але на цей раз - у ролі вчителів. Для прикладу: уряд Фінляндії з метою подолання комп'ютерної безграмотності серед учителів прийняв нетрадиційне рішення — залучити до вирішення поставленого завдання п'ять тисяч учнів. Народжені у добу цифрових технологій, діти стають провідниками та рівноцінними партнерами у здійсненні інформаційної революції. Варто звернути увагу на ще одну прикметну обставину цього явища, а саме: сучасна освіта передбачає зміну ролевих функцій — кожен одночасно може бути і вчителем, і учнем [3, 21].

Комп'ютерні технології можуть змінити уявлення про школу, адже не секрет, що класно-урочна система перебуває у конфлікті з парадигмою особистісно — орієнтованої освіти. Розв'язавши проблему обов'язкової загальної середньої освіти, школа зіткнулася із зниженням якості освіти, вона стала орієнтуватися на середньостатистичного учня, не приділяючи уваги учням, які випереджають або затримуються у своєму розвитку. Комп'ютерні технології дають унікальний шанс знівелювати породжені масовою школою проблеми, а їх використання вперше в історії масової освіти дає можливість сформувати індивідуальну траєкторію навчання, враховувати не тільки рівень розвитку, а й тип темпераменту, стан здоров'я, особливості режиму дня тощо. У 1970 році, коли ще про комп'ютери переважна більшість населення не мала найменшої гадки, американський футуролог Е. Тоффлер звернув увагу на можливості комп'ютерних технологій: «Вони полегшують школі організацію незалежних занять із широким спектром пропоно-

ваних курсів із більшою різноманітністю діяльності за межами обов'язкового курсу. Ще більш важливим є те, що освіта із застосуванням комп'ютера, програмних інструкцій та іншої подібної техніки, незважаючи на недооцінку, докорінно збільшує можливості різноманіття. Технічні засоби дають можливість кожному учневі просуватися вперед у власному індивідуальному темпі. Вони дають йому змогу прямувати «зробленим на замовлення», індивідуальним шляхом до знань, а не навчатися за жорстко регламентованими програмами, як було прийнято у традиційних класах доби індустріального періоду» [1, 299].

Сучасна школа повинна враховувати означені тенденції і змінювати не тільки режим своєї роботи, який базується на оптимальному поєднанні навчальної та позанавчальної діяльності учнів у межах шкільного простору, а й розширювати цей простір до помешкань своїх учнів, долаючи незручності «замкнутого простору класної кімнати».

Технології засновані на використанні інтерактивних засобів комунікації, допомагають школі не тільки осучаснити навчання, а й стати важливим комунікативним центром пошуку важливої інформації для всіх бажаючих. Суспільство заради власного прогресу має сприяти новій ідентичності школи як відкритої інституції для всіх громадян, зробити доступними наявні у школі комп'ютерні технології, спортивні споруди та можливості для культурного розвитку. Саме на цьому ґрунтується ідея школи повного року навчання, реалізація якої розпочалася в столиці України — Києві.

Як сукупність навчальних, виховних, спортивних, оздоровчих можливостей та умов для організації дозвілля, що забезпечують реалізацію індивідуальних потреб учнів, батьків і членів педагогічного колективу, школа в умовах комерціалізації спортивної інфраструктури міста стає ще більше привабливою не тільки для усіх учасників навчально-виховного процесу, а й для міської громади.

Школа, яка працює в режимі повного року навчання, стає особливим соціокультурним середовищем, спільним місцем життєдіяльності дітей і дорослих. Таке середовище виступає як сукупність освітніх, виховних, розвивальних та оздоровчих процесів, що забезпечують реалізацію індивідуальних потреб дітей та дорослих. Зміст і структура освіти у рамках такого середовища розглядаються з погляду можливостей як базової, так і додаткової освіти, що

дає змогу раціонально здійснити перерозподіл навчального навантаження, широко використовувати особистісно зорієнтовані методи навчання і виховання.

Запровадження в освітню практику моделі «Школа повного року навчання», розширення педагогічного досвіду загальноосвітніх навчальних закладів столиці, які працюють в умовах цього експерименту, дасть можливість перейти до відкритої системно організованої діяльності, оптимізувати навчально-виховний процес, активізувати шкільну громаду, соціум та інституції, мобілізувати їх ресурсний потенціал з метою

підвищення якості освітніх послуг відповідно до запитів, потреб та інтересів мешканців міста.

У науково-методичному посібнику подано нормативно-правові, організаційні, методичні засади функціонування школи повного року навчання та представлена діяльність у межах трьох взаємозумовлених компонентів: «Школа повного дня», «Школа без вихідних», «Літня розвивально-оздоровча школа».

Видання розраховане на широку педагогічну громадськість, науковців, керівників навчальних закладів, батьків та всіх, хто виявляє інтерес до розвитку освіти.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Тоффлер Э. Шок будущего: Пер. с англ./ Э. Тоффлер.— М.: ООО «Издательство АСТ», 2002.— 557, [3] с.— (Philosophy).
2. Сухомлинський В. О. Вибрані твори. В 5-ти т. Т. 1.— К.: Рад. школа, 1976.
3. Гордон Драйден, Джаннетт Вос. Революція в навчанні / Перекл. з англ. М. Олійник.— Львів: Літопис, 2005.— 542 с.

1.2. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ. ШКОЛИ ПОВНОГО РОКУ НАВЧАННЯ

Школа повного року навчання — це новий інноваційний тип загальноосвітнього навчального закладу, який має складну організаційно-педагогічну структуру та функціонує у широкому соціальному контексті, забезпечуючи всебічний розвиток особистості шляхом залучення до різноманітних форм навчально-виховної, дозвілєвої, соціально корисної діяльності протягом навчального року. Ідея створення і функціонування такої школи базується на новій освітній філософії: створення цілісного освітньо-розвивального середовища загальноосвітнього навчального закладу, адаптованого до нових соціокультурних потреб, сприйняття його як додаткового ресурсу для розвитку шкільної громади, пошуку ефективних способів розкриття творчого потенціалу дітей, їхніх сімей тощо.

За своїм функціональним призначенням Школа повного року навчання суттєво відрізняється від традиційної школи, порівняльна характеристика традиційного та інноваційного ЗНЗ подана у *Таблиці 1.1. (див. с. 16)*.

«Школа повного року» навчання як інноваційна модель відкритої соціально-педагогічної системи функціонує у межах трьох взаємообумовлених компонентів: «Школа повного дня», «Школа без вихідних», «Літня розвивально-оздоровча школа». Вибір загальноосвітнім навчальним закладом конкретного компонента «Школи повного року навчання» залежить від соціокультурних, освітніх потреб усіх суб'єктів навчально-виховного процесу та можливостей освітнього та соціокультурного середовища мікрорайону, в якому розташований ЗНЗ.

КОНЦЕПЦІЯ ШКОЛИ ПОВНОГО РОКУ НАВЧАННЯ

1. Загальні положення

Сучасний стан суспільного розвитку, нові освітні пріоритети, курс на розбудову громадянського суспільства обумовили нові підходи в організації діяльності навчальних закладів. Сьогодні вони діють не тільки як освітні осередки, а й виступають провідними інститутами розвитку і саморозвитку, соціалізації особис-

тості, виконують важливу соціально-виховну функцію, створюють соціально-культурний простір для задоволення освітніх потреб не тільки учнів, а й територіальної громади мікрорайону. Модернізація діяльності загальноосвітніх навчальних закладів відповідно до цих запитів сучасного суспільства у столичному регіоні спрямовується на гармонізацію соціально-педагогічних умов діяльності шкіл, інтегрування урочної та позаурочної сфери діяльності ЗНЗ, створення сприятливих умов для різнобічного розвитку здібностей школярів, формування в них стійкої мотивації до самоосвіти, самовизначення, «навчання протягом усього життя» та ін.

У сучасних умовах школа має виконувати нові соціально-педагогічні функції, що зумовлені змінами в соціумі, необхідністю впливу на соціокультурну ситуацію поза школою. Тому вона не може функціонувати як автономна організація в мікрорайоні, оскільки як сам навчальний заклад, так і його співробітники та вихованці знаходяться під очевидним впливом конкретних економічних і соціокультурних умов, що, у свою чергу, дає можливість характеризувати школу і як «адаптер та транслятор впливу факторів соціалізації на особистість».

У нових умовах соціально-формуєча місія школи значно посилюється, що обумовлює актуалізацію та поглиблення її таких соціально-педагогічних функцій як:

- соціально-адаптивну та соціально-стабілізуючу, що забезпечить включення дитини в реальні соціальні відносини та пом'якшить соціальну напруженість та соціальні конфлікти;
- соціально-розвивальну, що забезпечить умови для особистісної та творчої самореалізації дитини;
- соціально-захисну, пов'язану з турботою про дітей, яким сім'я та суспільство не змогли створити необхідних умов для розвитку та життя;
- здоров'язберігальну, пов'язану з формуванням в особистості усвідомлення здоров'я як базової життєвої цінності;

Такі можливості для розвитку підростаючого покоління надає саме «Школа повного року навчання» як інноваційна модель відкритої соціально-педагогічної системи та її під-

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ШКОЛИ ПОВНОГО РОКУ НАВЧАННЯ

№	Назва функції	Традиційна школа	Школа повного року
1	Управлінська	Організація режиму роботи ЗНЗ щодо забезпечення урочної і позаурочної діяльності	Адаптивне управління ЗНЗ в умовах його функціонування як освітнього, соціокультурного й оздоровчого закладу протягом навчального року
2	Адміністративно-господарська	Матеріальне забезпечення навчально-виховного процесу в межах бюджетного фінансування	Матеріальне забезпечення життєдіяльності ЗНЗ в межах бюджетного й позабюджетного фінансування із залученням батьків, партнерів, громадських організацій тощо
3	Навчальна-виховна	Класно-урочна система	Самопідготовка, проектна робота, наукові товариства, різні види колективної діяльності (парна, групова робота). Гуртки, трудові об'єднання школярів, екскурсії, конкурси, діяльність різновікових загонів школярів, самостійний вибір учнями видів діяльності тощо
4	Соціально-адаптивна	Здійснюється в межах навчально-виховного процесу	Учень залучається до реальних соціальних взаємин, вчиться
5	Здоров'язберігальна	Санітарно-гігієнічні та оздоровчі заходи здійснюються переважно медичним персоналом та вчителями фізичної культури	У школі створено сприятливе середовище для збереження та зміцнення психічного та фізичного здоров'я учнів шляхом оптимального поєднання навчальної, дозвілєвої діяльності, забезпечення регулярного харчування, фізичних вправ, психологічного розвантаження, прогулянок на свіжому повітрі тощо

проекти: «Школа повного дня», «Школа без вихідних», «Літня школа».

Робота школи повного дня полягає в організації діяльності загальноосвітнього навчального закладу в режимі, який дає змогу поєднати навчальну та позанавчальну сфери діяльності дитини в умовах шкільного колективу, сформувати освітньо-розвивальне середовище, як сукупність освітніх, виховних, розвивальних та оздоровчих процесів, що забезпечують реалізацію індивідуальних та освітніх потреб учнів, батьків і членів педагогічного колективу.

Розробка інноваційної моделі того або іншого типу Школи повного року навчання обумовлено конкретними соціокультурними умовами функціонування загальноосвітнього навчального закладу, ресурсним забезпеченням, характером потреб і запитів усіх суб'єктів навчально-виховного процесу щодо надання їм відповідних освітніх послуг тощо.

Нормативно-правовою основою Концепції «Школи повного року навчання» є державні документи: Конституція України, Закони України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», «Про охорону дитинства», «Про позашкільну освіту», Закон України «Про охорону дитинства», Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» (від 04.07.05 № 1013/2005), а також Програма розвитку столичної освіти «Освіта столиці. 2006–2010 рр.»

Концепція «Школа повного року навчання» ґрунтується на таких **положеннях**:

- забезпечення оптимальних умов для індивідуального духовного, соціально-культурного і творчого розвитку школярів;
- взаємозв'язок навчальної і позанавчальної сфер діяльності учнів в умовах єдиного соціально-культурного й освітнього простору;
- забезпечення організаційних і психолого-педагогічних умов розвитку школярів упродовж вільного від занять часу у вихідні дні та канікулярний час;
- оптимізація використання матеріально-технічних ресурсів ЗНЗ з метою реалізації освітніх, розвивальних, виховних і оздоровчих завдань;
- взаємодія педагогів та батьків у вихованні школярів, розвиток різноманітних форм сімейного дозвілля на базі ЗНЗ;
- розвиток соціально корисної діяльності учнівської молоді у волонтерських законах, на підприємствах, у територіальних громадах;
- об'єднання зусиль, засобів і можливостей ЗНЗ, органів управління освітою, місцевого са-

моврядування, соціальних інституцій, неурядових організацій для забезпечення потреб і вирішення проблем дітей та учнівської молоді та ін.

Основними **принципами** функціонування «Школи повного року навчання» визначено:

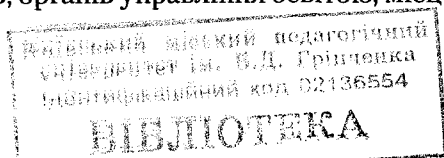
- **системність**, яка спонукає вивчати загальноосвітній навчальний заклад як цілісне явище з урахуванням усіх факторів впливу, єдність соціального, педагогічного, особистісного і діяльнісного в розвитку системи;
- **гуманізм, демократизм, духовне збагачення** як основа побудови взаємовідносин в умовах функціонування ЗНЗ, розвиток учнівської молоді на засадах загальнолюдських цінностей українського народу, взаєморозуміння поколінь;
- **адаптивність** — гнучкість у підпорядкуванні проектної мети і завдань соціокультурним та освітнім потребам ЗНЗ, свобода вибору, яка гарантує кожному учасникові навчально-виховного процесу вільне визначення власних інтересів, видів та форм участі у різносторонній діяльності тощо;
- **компліментарність (додатковість)** — поєднання різних форм і видів навчальної і позакласної діяльності, запровадження у навчально-виховних процес авторських і модернізованих програм, цільових проектів та ін.;
- **відкритість** інноваціям, творчим розробкам учителів, удосконалення функціонування системи за рахунок зовнішніх джерел тощо.

2. Мета і завдання проекту

Мета створення та функціонування Школи повного року навчання — гармонізація соціокультурних та психолого-педагогічних умов роботи загальноосвітнього навчального закладу, які б забезпечували всебічний розвиток особистості шляхом її залучення до різноманітних форм навчально-виховної, дозвілдової, соціально-корисної діяльності протягом навчального року.

Досягнення мети передбачає виконання ряду першочергових **завдань**, а саме:

- модернізація змісту освіти, вдосконалення програмно-методичного забезпечення навчальної діяльності ЗНЗ;
- інтегрування урочної й позаурочної діяльності шляхом створення єдиного розкладу навчально-виховного процесу;
- оптимізація виховної роботи з учнями на засадах створення соціально-культурного середовища, урізноманітнення видів діяльності;

- проектування та реалізація цільових комплексних програм, спрямованих на розвиток учнівського самоврядування, збереження здоров'я дітей, розвитку їх творчих здібностей, формування загальнолюдської культури тощо;
- створення умов для самовизначення школярів, надання їм вільного вибору видів навчально-виховної діяльності відповідно до інтересів та здібностей;
- розширення видів освітніх послуг та цільових груп їх отримання;
- розробка нормативно-правового забезпечення функціонування закладу нового типу відповідно до структури, соціальних і навчально-виховних потреб учасників освітнього процесу;
- обґрунтування та підготовка науково-методичного супроводу різних видів експериментальної роботи;
- повноцінне використання кадрових і матеріальних ресурсів ЗНЗ;
- забезпечення скоординованості дій усіх суб'єктів соціально-педагогічної діяльності, яка здійснюється на єдиних концептуальних засадах.

3. Механізми реалізації Концепції (ресурси)

Реалізацію Концепції «Школа повного року навчання» забезпечують такі умови:

- *нормативно-правові* — як основа правового регулювання розвитку ЗНЗ столиці: внесення відповідних доповнень та змін до Статуту, поновлення локальних нормативно-правових положень, розробка нових типових положень щодо діяльності громадських об'єднань тощо.
- *соціально-педагогічні* — як система освітніх, соціально-культурних потреб мікрорайону. Ці умови виступають основою для розробки організаційно-змістової основи проектування, функціонування та розвитку певного типу загальноосвітнього навчального закладу, який працює в межах Школи повного року навчання. Вони передбачають соціальний захист педагогічних кадрів, забезпечують права творчої професійної ініціативи педагогів та її підтримки, реалізації запитів територіальної громади щодо якості освітніх послуг тощо. Соціально - педагогічні умови досягають ефективності за рахунок підтримки органів державного управління та громадських інституцій (батьківських та учнівських рад самоврядування, піклувальних рад, соціальних служб і т. ін.).

• *психолого-педагогічні* — як основа забезпечення науково-методичних вимог підготовки педагогів до діяльності в нових умовах, сприйняття сутності та педагогічної доцільності функціонування Школи повного року навчання на герменевтичних засадах. Це досягається на основі формування нових педагогічних компетентностей, що інтегрують у собі професійні, етичні і психологічні якості особистості. Ефективність реалізації проекту залежить від фахового діапазону педагогів (куратори, психологи, керівники гуртків тощо). У цьому зв'язку оптимізується внутрішньошкільна науково-методична діяльність з педагогічними кадрами, спрямована на збереження та розвиток творчого потенціалу всього колективу, вироблення інноваційного стилю діяльності, готовності працювати в нових умовах, здійснювати постійне самонавчання і розвиток. Важливою умовою є здійснення комплексу заходів щодо цільової підготовки і перепідготовки педкадрів та підвищення їх кваліфікації (курсова підготовка, семінари, практики, творчі лабораторії, спеціальна підготовка кураторів, відкриті уроки тощо).

• *організаційно-управлінські* — як основа координації навчально-виховного процесу, здійснення моніторингу інноваційної діяльності та якості освітніх послуг, забезпечення належної експертизи. Організаційно-управлінські умови є способом наукового освоєння та практичного впровадження державних стандартів, регіонального змісту освіти, реалізації мети і завдань проекту «Школа повного року навчання», оновлення кадрових, фінансово-економічних і матеріально-технічних ресурсів. Важливими умовами є: оптимальне поєднання навчальної, позашкільної та індивідуальної роботи ЗНЗ на основі загального, додаткового та індивідуального змісту освіти, розробка відповідного режиму роботи школи; забезпечення взаємодії з сім'єю щодо питань виховання й освіти дітей, збереження їх здоров'я та реалізації комплексу заходів соціального захисту дитинства; залучення до участі у проекті громадських організацій, соціальних служб мікрорайону тощо.

Новими педагогічними і управлінськими технологіями в межах реалізації проектного задуму визначено:

- організацію служби освітнього маркетингу для вивчення соціально-культурного попиту всіх суб'єктів навчально-виховного процесу на освітні послуги;

- варіативність впровадження таких моделей управління, як проектне, неформальне, інтегративне;
- оновлення функцій управління відповідно до нових форм і видів діяльності;
- відкритість і доступність педагогічних інновацій для інших загальноосвітніх закладів столиці.

4. Прогнозовані результати

Організація навчально-виховної та соціально-психологічної роботи в школі повного дня відповідно до означених принципів та механізмів реалізації, упровадження інноваційних технологій дадуть можливість забезпечити в умовах школи:

- *розвиток навичок соціальної компетентності* (здатність до співпраці; вміння розв'язувати проблеми в різних життєвих ситуаціях; комунікативні навички та навички взаєморозуміння; вміння функціонувати в соціально гетерогенних групах; активна участь у житті громади тощо);
- *соціально-правовий захист* (забезпечення прав дітей згідно з Конвенцією ООН про права дитини та національними законодавчими документами, створення умов для гендерної рівності дітей);
- *соціальну профілактику* (профілактика бездоглядності; насилля та жорстокого поводження з дітьми; профілактика різних видів хімічної залежності, ВІЛ/СНІДу та хвороб, що передаються статевим шляхом);
- *соціально-культурну анімацію* (організація змістовного дозвілля дітей; забезпечення їм доступу до культурних цінностей, закладів, підприємств та організацій культури, позашкільних навчальних закладів);
- *соціально-педагогічну підтримку* дітей або їхніх сімей, які перебувають у складних життєвих обставинах.

5. Критерії оцінки ефективності

Оцінка ефективності роботи Школи повного року навчання здійснюється за сукупністю критеріїв результативності. До них належать критерії:

- *дієвості*, який дає змогу визначити ступінь ефективності освітніх послуг та провідні тенденції в навчально-виховному процесі школи;
- *інноваційності*, що характеризує наявність нових технологій, форм і методів роботи з представниками шкільної громади;

- *залученості*, що визначає міру участі дітей, членів педагогічного колективу та батьків у визначенні та задоволенні соціокультурних потреб представників шкільної громади;
- *партнерства*, який визначає особливості співпраці школи з різними державними та неурядовими організаціями;
- *відповідності* якості освітніх послуг конкретним запитам і очікуванням шкільної громади.

Реалізація основних положень концепції забезпечить системно-комплексний підхід у навчально-виховній роботі з дітьми активізацію шкільної громади та мобілізацію її ресурсного потенціалу, планування освітніх послуг та форм роботи, виходячи з інтересів, потреб і проблем представників шкільної громади, підвищення рівня відповідальності її членів за досягнення загальноосвітнього освітнього закладу.

Методика побудови єдиного функціонального комплексу Школи повного року навчання

Основу методики побудови єдиного функціонального комплексу Школи повного року навчання, насамперед, складають такі соціально-педагогічні умови, які забезпечують якість освітньо-виховного середовища відповідно до мети і завдань Концепції. Серед них можна виокремити наявність:

- 1) Професійних ресурсів освітнього середовища Школи.
- 2) Фінансових та матеріально-технічних ресурсів.
- 3) Інформаційно-змістової насиченості освітнього середовища.
- 4) Інноваційної діяльності Школи.
- 5) Інтеграційних процесів в освітньому середовищі.
- 6) Організаційно — управлінської упорядкованості функціонування закладу.
- 7) Відповідності діяльності Школи соціальним запитам і потребам шкільної громади.

Зазначені умови відображають цілісний середовищний підхід до побудови єдиного освітнього, культурно-виховного та оздоровчого потенціалу ЗНЗ, враховують об'єктивні чинники зовнішнього і внутрішнього впливу на функціонування комплексу Школи повного року навчання. А саме: ресурси (людські, матеріально-технічні, фінансові, інформаційні тощо),

які вкладаються в освіту школярів на рівні загальноосвітнього навчального закладу; освітні процеси діяльності Школи; результати якості освіти у ЗНЗ; врахування соціокультурних умов столиці як міста з особливостями демографічного стану; соціальним, культурним, економічним потенціалом; екологічними проблемами тощо), специфіку мікрорайону щодо забезпечення освітніх та соціокультурних потреб дітей та дорослих.

Змістова насиченість базових умов побудови єдиного функціонального комплексу Школи повного року навчання

• **Професійні ресурси освітнього середовища Школи** — це компетентність педагогів та адміністрації щодо формування сучасного змісту розвивальної та дозвільної діяльності, добір відповідної технології роботи з учнями різного віку; відповідальність за підготовку учнів до життя в громадянському суспільстві.

Основними ознаками професійної складової є:

- достатній рівень професійної готовності фахівців до реалізації навчально-виховних завдань;
- відповідальність педагогів за надання школярам освітніх послуг належної якості;
- високий рівень етики відносин з учнями, батьками, колегами;
- самооцінювання та самоконтроль професійної діяльності, здатність до саморозвитку;
- наявність творчих педагогічних груп, продукування нових ідей, реалізація інноваційних проектів і програм на науково-методичному рівні;
- популяризація педагогічного досвіду з надання освітніх послуг розвивального характеру.

• **Фінансові та матеріально-технічні ресурси Школи** — достатня фінансова та матеріально-технічна база, яка складає основу продуктивної творчої діяльності педагогів, створює передумови ефективного розгортання розвивальних процесів, збільшує можливості доступу дітей шкільного віку до сучасних засобів освіти (навчання, виховання, розвитку), обладнання.

Основними складовими цієї умови є:

- додаткові джерела фінансування «Школи повного року навчання» (інвестиції, грантові підтримки тощо), їх відповідність чинному законодавству;

- прозорість, економічність і доцільність використання позабюджетних коштів;

- забезпечення умов для збереження здоров'я школярів;

- дотримання санітарно-гігієнічних норм утримання Школи;

- організація харчування учнів, медичний контроль за станом здоров'я школярів;

- сучасний рівень матеріально-технічної бази (спортивне обладнання, майстерні технологічного профілю навчання, лабораторії, музичні інструменти, матеріали для занять різними видами художньої творчості тощо);

- доцільність та ефективність використання матеріально-технічної бази.

• **Інформаційна насиченість освітнього середовища** характеризується рівнем забезпеченості навчального закладу науково-методичною літературою, періодичними та фаховими виданнями, вільним доступом кожного вчителя й учня до мережі Інтернет, задоволення інформаційних запитів усіх учасників навчально-виховного процесу.

• **Інноваційна діяльність Школи** віддзеркалює структурно- змістові трансформації у її навчально-виховному процесі. Основними ознаками такої діяльності є:

- різноманітність додаткових освітніх послуг (авторських програм для факультативів, спецкурсів, гуртків, дослідження профільного характеру тощо), які відповідають вимогам якісної освіти, відображають реальні запити учнів, мають рівномірну спрямованість на їх інтелектуальний, емоційний та фізичний розвиток;

- спрямованість освітньо-розвивальних заходів на поєднання у школярів академічного знання з життєвими навичками;

- можливості вибору учнями освітнього середовища, яке оптимально може забезпечити їхні навчальні інтереси та потреби;

- допомога старшокласникам у професійному самовизначенні та виборі подальших видів навчання;

- доцільна організація освітньої діяльності школярів (режим навчання, рівень навчального навантаження школярів тощо).

• **Інтеграційні процеси в освітньому середовищі** характеризують узгодженість всіх процесів шкільного життя із загальнодержавною освітньою політикою, збереження наступності навчання в інших загальноосвітніх навчальних закладах, які можуть мати свою специфіку діяльності.

Про наявність такої умови свідчать:

- відповідність освітніх послуг та організації шкільного життя Школи загальнодержавній освітній політиці України;

- регіональна інтеграція, що виявляється у включенні місцевих традицій, культури, соціально-економічних факторів розвитку до змісту виховання й розвитку школярів;

- координація дій із закладами сфери соціального обслуговування, культури, громадськими інституціями тощо;

- співпраця з виробничими організаціями, фірмами, компаніями, іншими роботодавцями у питаннях підвищення якості профільного навчання старшокласників, узгодження професійних інтересів старшокласників з потребами ринку праці у місті;

- залучення незалежних експертів (батьків, учених, громадськість, представників державних органів влади тощо) до оцінювання роботи «Школи повного року навчання».

- **Організаційно-управлінська упорядкованість функціонування** закладу характеризує рівень керованості процесами; адміністративної підтримки педагогічної та учнівської творчості через впровадження матеріального і морального стимулювання. Це забезпечується:

- управлінською культурою школи (сприятлива атмосфера, наявність у школи власного іміджу, традицій шкільного життя і соціальним авторитетом школи);

- наданням учням освітніх послуг високої якості;

- збалансований підхід у плануванні навчальної та позанавчальної діяльності загальноосвітнього навчального закладу;

- планування заходів щодо підвищення рівня професійної компетентності педагогічних кадрів;

- **Громадянська активність старшокласників**; участь учнів у процесі прийняття рішень на рівні школи;

- впровадження інформаційно-комунікативних засобів у шкільному житті та управлінській діяльності;

- партнерство з науковими установами, центрами, окремими вченими;

- впровадження моніторингу та оцінки діяльності ЗНЗ (навчальних досягнень учнів, рівня професійної компетентності вчителів, ефективність використання ресурсів);

- функціонування школи як соціально відкритої системи.

- **Відповідність діяльності Школи соціальним запитам і потребам шкільної громади** відображає її соціально детермінований потенціал і виявляється у здатності навчального закладу впливати на соціокультурне середовище регіону (району, міста). Враховуючи, що головним результатом якісної освіти є соціально активна особистість, здатна творчо змінювати навколишній світ на основі тих цінностей, які вона здобула у школі. Ефективну реалізацію цієї умови підтверджують:

- соціально значущі для району (міста) ініціативи школи;

- мобільність реагування на соціальні запити членів шкільної громади, які можуть бути реалізовані у навчальному закладі;

- трансляція досягнень школи у соціальне середовище району (міста).

Оптимальне поєднання цих умов забезпечує функціонування Школи повного року навчання як освітнього, культурно-виховного та оздоровчого комплексу загальноосвітнього навчального закладу і реалізується шляхом впровадження таких змістових блоків, в основу яких покладено процесуальний підхід:

Забезпечення інтелектуального розвитку

- Робота Малої академії наук.
- Олімпіади.
- Конкурси, інтелект-турніри, математичні бої.

- Проектна діяльність (творчі проекти).

- Індивідуальні заняття.

- Інтелектуальні ігри.

- Предметні консультації.

Формування здорового способу життя

- Надання медико-оздоровчих послуг.

- Оздоровчі програми.

- Гаряче та дієтичне харчування.

- Психологічна підтримка учнів, учителів, батьків.

- Робота кабінету психологічного розвантаження.

- Спортивні секції, спортивні змагання (чемпіонати, турніри, товариські зустрічі).

- Тренажерний зал.

- Профілактична робота.

- Відеолекторій «Основи здоров'я».

Формування навичок соціальної компетентності

- Факультатив «Культура життєвого самовизначення».

- Тренінгові заняття відповідно до запитів учнів та батьків.

• Форми учнівського самоврядування (сенат, парламент).

• Інтерактивні заняття «Практичне право».

Організація дозвілля та естетичний розвиток

• Шкільний театр.

• Екскурсії до музеїв, виставок, театрів.

• Творчі гуртки та студії.

• Літературні вітальні.

• Творчі об'єднання.

Формування екологічної культури

• Участь у екологічних проектах.

• Проект «Екологічні проблеми великого міста».

• Екологічний театр.

• Екологічні акції.

Організація туристсько-краєзнавчої роботи

• Туристсько-краєзнавчі експедиції.

• Участь у краєзнавчих конкурсах та фото-виставках.

• Участь в туристичних змаганнях та зльотах.

• Тематичні краєзнавчі екскурсії.

Взаємодія з батьківською громадою

• Батьківська рада.

• Батьківський день.

• Семінари та тренінги для батьків.

• Сімейні свята.

• День сімейного відпочинку.

Формування педагогічної компетентності

• Семінари / тренінги з інтерактивних технологій.

• Створення бази даних мультимедійних методичних розробок.

• Творчі лабораторії.

• Майстер-класи.

• Курсова підготовка.

• Авторські педагогічні проекти.

КОНЦЕПЦІЯ «ШКОЛИ БЕЗ ВИХІДНИХ»

Основна ідея «Школи без вихідних» полягає у необхідності розв'язання протиріччя між зростаючими потребами батьків щодо якісної освіти школярів, їх занятістю у вільний час, розробки організаційно-методичних засад суспільно-корисної діяльності змістовного дозвілля учнів на базі школи у вихідні дні та канікулярний період.

Основні завдання школи без вихідних:

• створення освітньо-розвивального середовища упродовж вихідних днів та канікуляр-

ного періоду як складової навчально-виховного процесу загальноосвітнього закладу;

• забезпечення фізичного розвитку дітей шляхом функціонування на базі школи спортивних секцій, тренажерних залів, спортивних команд;

• розвиток творчих, пізнавальних та естетичних здібностей учнів у гуртках, клубах, студіях, курсах;

• проведення різних організаційних форм роботи для дітей та дорослих (свята, вечори, зустрічі, конкурси, фестивалі і т.ін.);

• організація індивідуальних та групових консультацій, додаткових занять з окремих предметів;

• участь школярів у роботі громадських дитячих та молодіжних організацій;

• організація сімейного дозвілля.

Використовуючи сучасні засоби організації вільного часу школярів, школа має можливість забезпечити вільний вибір учнями діяльності за інтересами, розробити гнучкий режим, який враховує сімейну ситуацію, індивідуальні особливості кожного учня, особливості соціокультурного середовища мікрорайону.

Ефективність роботи «Школи без вихідних» залежить від **кваліфікованого кадрового забезпечення**. Доцільним є наявність таких фахівців: *педагогів-вихователів (кураторів), керівників клубів, гуртків, секцій, психологів, соціальних педагогів*. Підготовка педагогів-вихователів для розв'язання цих завдань вимагає значної і принципово нової теоретичної й методичної роботи.

Одним із важливих аспектів функціонування школи без вихідних є залучення батьків та родичів учнів до проведення гуртків, окремих занять та організації різних заходів. Налагодження партнерської взаємодії дітей та дорослих у процесі спільної трудової, дозвілєвої, оздоровчої діяльності є стрижнем організації роботи у школі вихідного дня.

Матеріально-технічне забезпечення роботи «школи без вихідних». Необхідне раціональне використання наявних у загальноосвітньому навчальному закладі технічних засобів та приміщень. Особливу увагу слід приділяти роботі бібліотек, навчальних кабінетів, шкільних музеїв, комп'ютерних класів, тренажерних залів, хореографічних залів, басейнів, майстерень. Доцільно створити «живі куточки», кімнати релаксації, ігрові кімнати тощо. Бажано розширити використання відео-ресурсів, мультимедійних засобів, аудіо і медіатек.

Зміст і форми організації діяльності школи без вихідних. Головним при плануванні роботи такої школи є передбачення у змісті роботи чергування інтелектуального, художньо-естетичного, емоційного та фізично-оздоровчого блоків діяльності школярів, з урахуванням інтересів та потреб як самих учнів, так і побажань їхніх батьків. У плані роботи школи вихідного дня всі ці блоки мають бути рівноцінно забезпечені. За цих умов задоволеність учнів та батьків роботою школи вихідного дня є реальним показником ефективності реалізації проекту.

Важливо використовувати диференційований підхід до формування груп, вибору форм і методів роботи залежно від видів діяльності, інтересів учнів, організаційно-технічних умов.

Формами організації роботи в школі без вихідних можуть бути.

1. Клуби, функціонування яких передбачає:

- освоєння нової позиції учня як суб'єкта і об'єкта освітньої діяльності й спілкування;
- освоєння найбільш продуктивних педагогічних технологій взаємодії членів педагогічного колективу - співробітництво, компроміс, домовленості;
- широке залучення родини до виховного процесу в школі, котра є не тільки «замовником», але й учасником вихованого процесу шляхом співробітництва з педагогами і дітьми;
- освоєння навичок корпоративної культури, де учень вчиться: виробляти спільні рішення з однокласниками, колегами, батьками; розробляти концепції й проекти; реалізовувати ці проекти; рефлексивно оцінювати й осмислювати отримані результати.

У цих клубах можуть бути реалізовані такі організаційні форми роботи як дискусійні збори, круглі столи, конференції, форуми.

2. Студії, предметні гуртки, секції, курси з метою розширення інформаційного поля учнів та дорослих, формування умінь та навичок у певній сфері діяльності, розвитку здібностей, створення умов для самовираження та самореалізації особистості.

3. Екскурсії, туристичні мандрівки.

4. Відеолекторії, дитячі відеосеанси.

Прогнозовані результати діяльності школи без вихідних можна розглядати як підсумок згармонізованого у його триєдності (навчання, виховання та розвиток) педагогічного процесу, який полягає у цілеспрямованому освоєнні учнівською молоддю надбань соціального досвіду науки, мистецтва, суспільних ідеа-

лів, норм, стандартів поведінки, життєвих мотивацій; формуванні готовності до здійснення життєво необхідної сукупності міжлюдських взаємин та соціальних ролей.

КОНЦЕПЦІЯ «ШКОЛИ ПОВНОГО ДНЯ»

Основна ідея «Школи повного дня» полягає в об'єднанні навчальної і позанавчальної сфер діяльності ЗНЗ в умовах навчального співтовариства, формуванні освітнього простору школи, що дає можливість для реалізації освітньо-виховних маршрутів учнів, інтегрує в єдиний функціональний комплекс освітні, розвивальні, виховні й оздоровчі процеси, реалізує завдання додаткової освіти.

Основні завдання «Школи повного дня»:

- Модернізація змісту, форм і методів організації навчально-виховного процесу з урахуванням психофізіологічних та соціокультурних особливостей дітей в умовах режиму повного дня.
- Створення умов для самовираження кожного учня, які сприяють реалізації його індивідуальних творчих здібностей та активної життєвої позиції.
- Інтеграція урочної та позаурочної сфер діяльності школярів в умовах навчального співтовариства.
- Забезпечення творчої взаємодії ЗНЗ, сім'ї і громадськості з питань навчання та виховання учнів шляхом переходу до державно-громадської системи управління.
- Оптимізація системи соціально-психологічних та педагогічних впливів на особистість учня з метою виховання прагнення, вмінь та навичок здорового способу життя, об'єднання в єдиний функціональний комплекс освітніх та оздоровчих процесів.

Шляхи реалізації ідеї. Особливістю навчально-виховного процесу ЗНЗ в режимі повного дня є створення єдиного розкладу першої і другої половини дня. З метою зниження навчального навантаження уроки з основних предметів, відпочинок і самостійна робота об'єднуються в єдиний педагогічний процес. Самопідготовку, гуртки, секції, факультативи, студії ведуть кілька учителів (класи поділяються на міні-групи за рахунок годин, які виділяються на гурткову роботу, проектну і розвивальну діяльність).

Впровадження цього проектного задуму належить від:

- розробки змісту та форм організації роботи Школи повного дня, її можливостей забезпечити навчання та виховання учнів упродовж повного дня;

- організаційно-педагогічних умов забезпечення освітнього середовища школи для навчання та виховання учнів упродовж повного дня, розробки та організації режиму навчальної та виховної діяльності;

- науково-методичного забезпечення проєктного задуму, наявності літератури, авторських розробок тощо.

- моніторингу рівня навчальних досягнень та соціокультурних потреб шкільної громади, розробки критеріїв та показників ефективності роботи ЗНЗ;

- фахового забезпечення реалізації проєкту, залучення фахівців з інших закладів до роботи гуртків, секцій, клубів, готовності педагогів та шкільної адміністрації до діяльності в умовах Школи повного дня.

Зміст і форми організації діяльності Школи повного дня. Головним при плануванні роботи такої школи є збалансований підхід щодо навчально-виховної роботи у таких змістових блоках:

- інтелектуальний;
- художньо-естетичний;
- фізично-оздоровчий;
- соціальний.

Інтелектуальний блок — синтезує навчально-розвивальну, соціально-комунікативну, інформаційно-прикладну діяльність учнів та реалізується у різноманітних формах: факультативи, семінари, клуби, предметні олімпіади тощо.

Художньо-естетичний блок — спрямований на створення умов для самореалізації учнів у різних видах творчої діяльності, організацію сприятливого соціокультурного середовища. У цьому блоці представлені такі види роботи: декоративно-прикладна, еколого-натуралістична, туристсько-краєзнавча. Діяльність учнів реалізується у таких видах: робота гуртків, екскурсії, творчі зустрічі, ярмарки, конкурси, виставки, тематичні вечори та ін.

Фізично-оздоровчий блок — передбачає створення умов для фізичного, інтелектуального та емоційного розвантаження учнів у другій половині дня, їх оздоровлення. Реалізується у різноманітних формах: спортивні секції, змагання, оздоровчі процедури, ігри, прогулянки, консультації щодо здорового способу життя.

Соціальний блок — складається з різних видів діяльності, які мають соціально корис-

ний характер, розвивають самоврядування у шкільній громаді, спрямовані на інтеграцію соціально-освітнього середовища мікрорайону, в якому розташований навчальний заклад.

Напрямки оцінювання ефективності діяльності Школи повного дня:

- стан фізичного і соматичного здоров'я учнів і педагога;

- інтелектуальний розвиток учнів;

- сформованість соціального досвіду, громадянської самосвідомості,

- зростання професіоналізму, професійної компетентності.

Прогнозовані результати. В умовах упровадження інноваційної моделі Школи повного року навчання розробляється сучасна ідеологія виховання, формується нова філософія освіти та структура навчально-виховного процесу, який гармонізується в умовах сучасності. Розробляється доцільний режим дня учнів, який враховує вікові, психічні, фізичні особливості розвитку школярів, знижується їх навчальне навантаження, активізується процес розвитку їх здібностей.

КОНЦЕПЦІЯ «ЛІТНЬОЇ РОЗВИВАЛЬНОЇ ОЗДОРОВЧОЇ ШКОЛИ»

Метою літньої оздоровчо-розвивальної школи є моделювання та створення умов для відпочинку, розвитку та самореалізації особистості в канікулярний період шляхом її участі в різних видах ігрової, спортивної, творчо-продуктивної, здоров'язміцнюючої та інших видів діяльності.

Діяльність літньої оздоровчо-розвивальної школи вибудовується на таких **принципах**:

- участі дітей у прийнятті рішень та їх реалізації;

- стимулювання та підтримки дитячих ініціатив;

- диференційованого та індивідуального підходу;

- комплексного поєднання різних видів діяльності;

- створення ситуації успіху для кожної дитини;

- добровільності участі дітей у різних видах діяльності та формах роботи;

- емоційно-фізичної релаксації.

Літня оздоровчо-розвивальна школа забезпечує можливості для акумуляції ресурсів загальноосвітнього навчального закладу із ресур-

сами інших соціальних інституцій місцевої громади (центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служби у справах дітей, вищі навчальні заклади, громадські організації та ін.) з метою створення сприятливого розвивально-виховного середовища для дітей у канікулярний період.

Одним з базових компонентів діяльності такої школи є активне залучення волонтерів до роботи з дітьми: студентів педагогічних коледжів та університетів, батьків, спеціалістів клубів за місцем проживання та в позанавчальних закладах, людей поважного віку.

Залучення їх на волонтерських засадах до роботи з дітьми у літній період дає можливість задовольнити багатогранні інтереси дітей та учнівської молоді, розширити коло їхніх соціальних зв'язків, вирішити проблеми кадрового забезпечення діяльності школи, оскільки переважна більшість штатних педагогічних працівників у цей час перебуває у відпустці.

Соціально-виховна діяльність у літній оздоровчо-розвивальній школі може бути змодельована як:

- проведення тематичних змін;
- змістове наповнення оздоровчого, розвивально-відпочинкового, творчо-продуктивного та інших напрямів діяльності;
- робота гуртків та клубів за інтересами.

Вибір певної моделі або поєднання її окремих елементів обумовлюється особливостями мікрорайону, в якому знаходиться загальноосвітній навчальний заклад; інтересами, запитами та соціально-психологічними особливостями дітей, які беруть участь у роботі школи; побажаннями та очікуваннями батьків, наявним ресурсним забезпеченням.

Суттєвою відмінністю літньої оздоровчо-розвивальної школи від інших типів шкіл є робота з дитячим тимчасовим колективом, що обумовлює у ній реалізацію таких завдань:

- оволодіння дитиною навичками самовизначення у виборі видів діяльності, що відповідають її сподіванням, інтересам і потребам у саморозвитку;
- створення умов для прояву індивідуальності кожної дитини, її творчого та морального потенціалу;
- організація різноманітної діяльності за активної участі дітей у її розробці та проведенні;
- стимулювання позитивних змін в особистісному розвитку дітей;
- створення умов для демонстрації досягнень та надбань дітей через різноманітні форми роботи;

- корегування міжособистісних і групових відносин та взаємин у тимчасовому дитячому колективі;

- забезпечення повноцінного харчування;
- дотримання необхідних режимних моментів (денний сон) для учнів молодшої вікової групи.

Основними напрямами та формами роботи у літній оздоровчо-розвивальній школі є:

1. Оздоровлення школярів:

- дитячий фітнес (водні процедури в басейні та у відкритих водоймах, заняття в тренажерних залах, на шкільних спортивних майданчиках, масаж, лікувальна гімнастика тощо);
- спортивні ігри та змагання (футбол, волейбол, настільний теніс, баскетбол та ін.);
- рухові ігри;
- туристичні мандрівки до парку, лісу.

2. Особистісно-розвивальний напрям

- тренінгові заняття;
- години відкритих думок;
- інтелектуальні поєдинки;
- бесіди;
- диспути та дискусії;
- заняття за інтересами;
- творчі майстерні;
- трудові справи;
- зустрічі.

3. Розважальний напрям:

- ігрові програми;
- тематичні дні;
- тематичні акції;
- ігротеки;
- шоу-програми;
- конкурси;
- вогники, пікніки;
- відвідування театрів, виставок, кінотеатрів.

Доцільно забезпечити баланс між масовими формами роботи розважально-видовищного характеру та індивідуально-груповими формами, що мають, крім оздоровчо-розважальної спрямованості, аналітико-рефлексивну, спрямовану на саморозвиток особистості.

Робота літньої оздоровчо-розвивальної школи є новою моделлю педагогічного впливу на дітей у сфері організації їхнього вільного часу у канікулярний період шляхом поєднання офіційних та неформальних сфер виховного впливу соціально-виховного середовища школи та мікрорайону.

Модель громадсько-активної Школи повного року навчання

Громадянсько-активна Школа повного року навчання базується на освітній філософії, має відкритий характер, забезпечує надання освітніх, дозвіллевих, оздоровчих, психологічних та інших видів послуг як учням, так і іншим членам місцевої громади. Вона сприяє вільному обміну ідеями, є повноправним суб'єктом участі у прийнятті рішень стосовно окремих питань місцевої громади.

В основу розробки моделі громадсько-активної Школи повного року навчання покладені ідеї демократизації та гуманізації освіти, адаптації школи до нових соціокультурних потреб, сприйняття її як додаткового ресурсу для розвитку шкільної громади, пошуку ефективних способів розкриття творчого потенціалу дітей, їхніх сімей тощо.

З опорою на ці концептуальні засади та системний підхід до структурної побудови громадсько-активної Школи повного року навчання, необхідно застосовувати такі теоретичні методи, які дадуть можливість встановити взаємозв'язки між різними елементами системи. Найбільш доцільним для вирішення цього завдання є застосування методу моделювання. Модель є аналогом, заміником об'єкта, що досліджується, вона здатна дублювати його в процесі вивчення і є акумулятором отримання про нього нової інформації.

Для вирішення завдань наукового обґрунтування розробки моделі громадсько-активної Школи повного року навчання використана структурно-функціональна модель, яка імітує побудову оригіналу, відображає взаємозв'язок його сутнісних та структурних компонентів, спрямована на досягнення прогнозованих результатів, які оцінюються якістю та ефективністю функціонування навчально-виховної системи (див. с. 27).

«Школа повного року» навчання як інноваційна модель відкритої соціально-педагогічної системи функціонує у межах трьох взаємообумовлених компонентів: «Школа повного дня», «Школа без вихідних», «Літня розвивально-оздоровча школа». Вибір загальноосвітнім навчальним закладом конкретного компонента «Школи повного року навчання» залежить від

соціокультурних, освітніх потреб усіх суб'єктів навчально-виховного процесу та можливостей освітнього та соціокультурного середовища мікрорайону, в якому розташований ЗНЗ.

Виконуючи Програму «Освіта столиці. 2006–2010», у місті Києві визначено чотирнадцять експериментальних шкіл, які впроваджують концептуальні ідеї Школи повного року навчання на практиці. Більшість ЗНЗ столиці працюють в рамках проекту Школи повного дня. Це Ліцей «Наукова зміна» (Дарницький район), ліцей «Поділ» № 100 (Подільський район), Києво-Печерський ліцей «Лідер» № 171 (Печерський район), СШ № 98 (Дніпровський район), гімназія «Ерудит» (Солом'янський район) та інші.

Організація педагогічного експерименту «Школа повного дня» розпочалась у школах столиці ще у 2004 році. Відповідними розпорядженнями районних державних адміністрацій м. Києва в експериментальних ЗНЗ введені штатні одиниці кураторів, дітсестри, шкільного психолога. Протягом чотирьох років накопичено чималий досвід діяльності таких шкіл у м. Києві.

Деякі ЗНЗ столиці працюють у межах цілісної моделі Школи повного року навчання. А саме, СЗШ № 23 (Деснянський район), СШ № 329 «Логос» (Дарницький район), СЗШ № 279 (Солом'янський район), СЗШ № 120 (Дніпровський район), Технічний ліцей (Шевченківський район).

Спираючись на загальні концептуальні підходи, кожен з навчальних закладів, відповідно до специфіки, будує свою структуру навчально-виховного процесу в умовах функціонування ЗНЗ як Школи повного року навчання. Нижче наводимо зразки таких моделей (див. с. 28).

Отже, представлені вище моделі можна взяти за основу при розробці експериментальних моделей ЗНЗ відповідно до навчально-виховних потреб учнів та соціально-культурних умов школи і середовища мікрорайону. Концептуальною ж основою залишається ідея гармонізації навчальної та позаурочної діяльності учнів в умовах оновленого освітнього середовища.

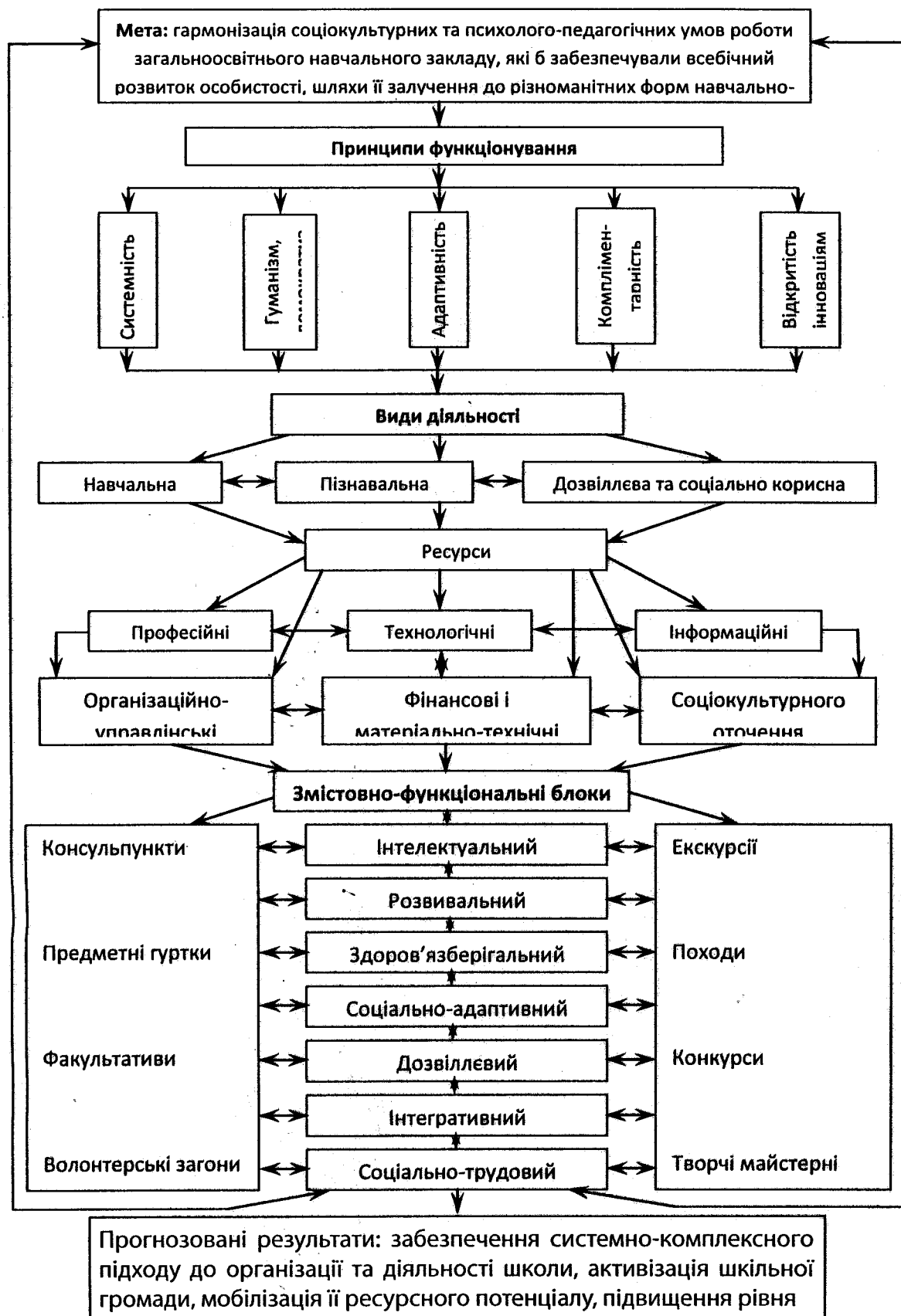

Рис. 1.1. Структурно-функціональна модель Школи повного року навчання як інноваційної, відкритої соціально-педагогічної системи

МОДЕЛЬ “ЛІЦЕЮ ПОВНОГО ДНЯ”

Технічний ліцей Шевченківський район

Рис. 1. 2. Модель школи повного року навчання
Технічного ліцею Шевченківського району м. Києва

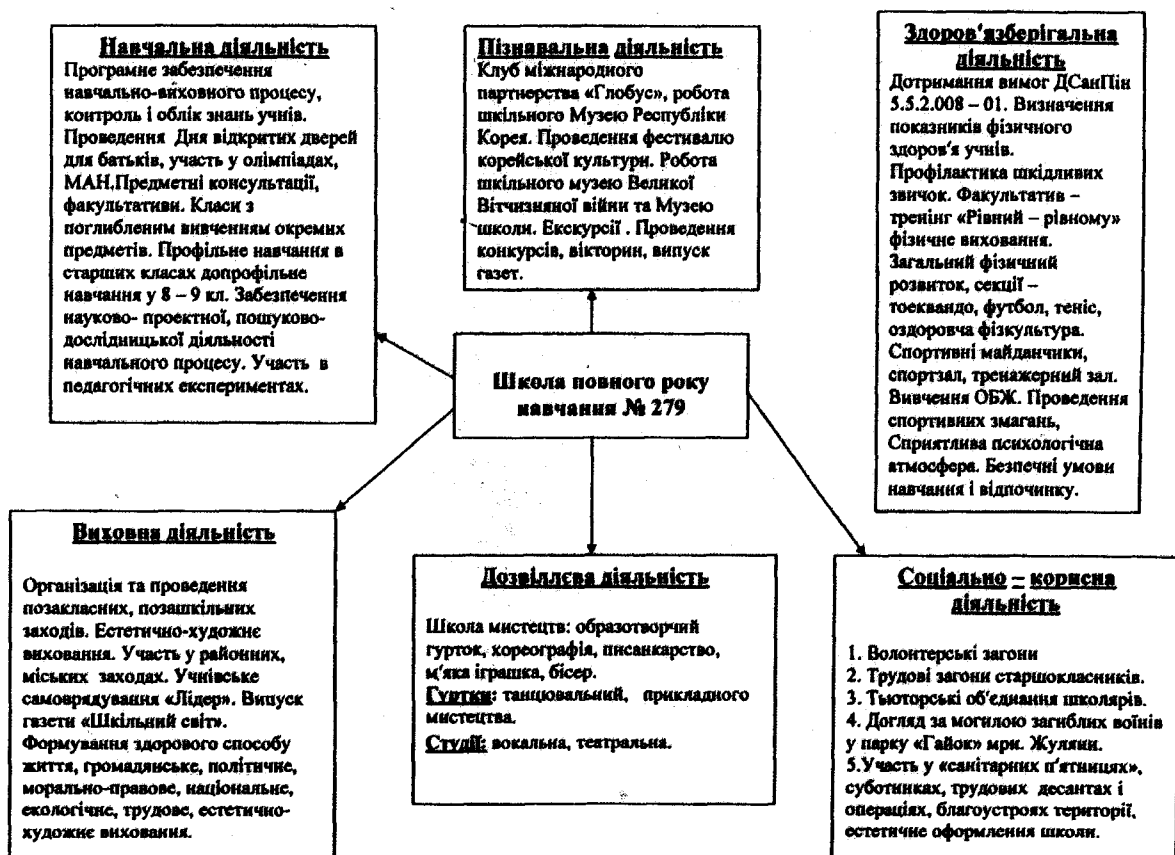

Рис. 1. 3. Модель Школи повного року навчання ЗНЗ № 279